

Національна академія педагогічних наук України
Інститут психології імені Г.С. Костюка

Лабораторія психології навчання

Затверджую
Директор Інституту

С.Д. Максименко
«25» серпня 2022 р.

Схвалено на засіданні лабораторії психології
навчання

Протокол № 14 від «25» серпня 2022 р.

Завідувач лабораторії психології навчання
С.Д. Максименко

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ”

Рівень вищої
освіти:

Третій (освітньо-науковий)

(назва освітнього рівня, ОКР)

Ступінь
вищої освіти:

Доктор філософії

(шифр і назва спеціальності)

Галузь знань:

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва спеціальності)

спеціальності:

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

Назва освітньої
програми:

Психологія розвитку особистості у сучасному
соціокультурному та освітньому просторі

(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації:

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Київ - 2022

Розробник (-и) си­ла­бу­су нав­чаль­ної дис­ци­плі­ни:

А.М. Грись, професор, доктор психологічних наук

Викладач:

А.М. Грись, професор, доктор психологічних наук

Си­ла­бу­с по­год­же­но з га­ран­том освітньої про­гра­ми

(керівником освітньої програми 053 Психологія)

(назва освітньої програми)

01 серпня 2022 р.

Га­ран­т освітньої про­гра­ми _____

А.М. Грись

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

Назва дисципліни	Викладання та навчання у сучасній вищій школі
Викладач (-і)	Грись Антоніна Михайлівна
Портфоліо викладача (-ів)	<i>Сайт Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України</i>
Контактний тел.	+38 (067)-97-17-320
E-mail:	<i>AntoninasGris@gmail.com</i>
Сторінка дисципліни на сайті	<i>https://drive.google.com/file/d/1dATABfYnCSpkGpz06LgCVYHZO/CcCO0-v/view</i>
Консультації	<i>четвер, 2 години, 13.00-14.30, ауд.8</i>

1. Коротка анотація до дисципліни. Цей курс передбачає освітньо-наукову підготовку аспірантів для викладання у сучасній вищій школі з метою успішної реалізації викладацької діяльності, створює умови для розвитку наукового мислення, поєднання науково-дослідницької та педагогічної діяльності, продукування інноваційних ідей та проєктів в умовах ЗВО, розвиток навичок академічної культури, академічної грамотності, для успішного провадження науково-дослідницької та педагогічної діяльності в закладі вищої освіти, озброєння необхідними знаннями щодо особливостей академічної комунікації та доброчесності в академічній спільноті, формування морально-етичних цінностей майбутніх фахівців.

2. Мета: ознайомити із інноваційними методами та технологіями викладання у сучасній вищій школі, принципами та правилами академічної доброчесності; розвиток навичок педагогічної діяльності аспіранта як майбутнього викладача, що базується на засадах академічної доброчесності та прозорості; озброєння знаннями та інструментами, оволодіння та оперування якими забезпечить ефективність самореалізації у професійному середовищі.

Завдання: опанування аспірантами основними положеннями сучасної філософії освіти; набуття здобувачами знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини; усвідомлення закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців; вивчення психологічних аспектів навчання і викладання у сучасній вищій школі; усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та шляхів її опанування; сприяння професійному самовизначенню і набуття здобувачами професійно-педагогічної ідентичності через розвиток професійно-важливих якостей майбутнього викладача.

3. Формат курсу: очний, заочний, дистанційний (offline, онлайн)

4. Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):

Таблиця 1

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
Здатність спілкуватися у діалоговому режимі зі студентами та викладачами, а також із	Повністю. Співвідноситься з метою курсу в аспекті виконання завдань,	Поточне, рубіжне, (модульний контроль),

широкою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження.	передбачених педагогічною науково-дослідницькою та інноваційною діяльністю у сучасній вищій школі	підсумкове (іспит)
Здатність ініціювати та брати на себе відповідальність в інноваційних комплексних проєктах місцевого (регіонального) та/або державного значення	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне, (модульний контроль), підсумкове (іспит)
Здатність до прийняття відповідальності за навчання інших	Частково. Разом з іншими освітньо-науковими компонентами програми	Поточне, рубіжне, (модульний контроль), підсумкове (іспит)
Здатність здійснювати освітню діяльність у сфері психології та на межі предметних галузей	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне, (модульний контроль), підсумкове (іспит)
Здатність здійснювати освітню діяльність у сфері психології та на межі предметних галузей	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне, (модульний контроль), підсумкове (іспит)

5. Тривалість курсу. 90 годин (3 кредити ЄКТС), з них: 30 години аудиторної роботи; 60 годин – самостійної роботи, екзамен – 2 години (проводиться у період заліково-екзаменаційної сесії).

6. Статус дисципліни: *обов'язкова*

7. Пререквізити: Курс «Викладання та навчання у сучасній вищій школі» безпосередньо пов'язаний з дисциплінами: “Організаційна та проєктна дослідницько-інноваційна діяльність в освіті”, “Психологія управління освітніми та науковими організаціями”, “Психологія сучасного інформаційного простору”, покликаний закласти основи науково-педагогічної діяльності у вищій школі, навчити налагоджувати міжпрофесійну комунікацію майбутніх фахівців, актуалізувати науково-пошукові інтереси студентів та викладачів.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання – програми та сервіси для перевірки оригінальності текстів (Plagiat, Antiplagiat, Unicheck). Ознайомитися із наявними в Інституті програмами і сервісами можна ознайомитися у кімнаті №28: відділ аспірантури.

9. Політика курсу:

- Передбачає реалізацію міжпрофесійної взаємодії.
- Атмосфера в аудиторії є дружньою, творчою, відкритою до діалогічної взаємодії.
- Виконання завдань у чітко встановлений термін.
- Відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача.
- Дотримання принципів академічної доброчесності та кадемічної мобільності.
- Презентації та доповіді мають бути авторськими і оригінальними.

10. Зміст дисципліни: Курс складається з двох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається із лекційної та семінарської частин: Змістовий модуль 1 “Психологічні особливості навчально-професійного становлення студентів” (лекційні теми 1.1, 1.2, 1.3, а також семінарські за цими ж темами). Змістовий модуль 2 “Психологія ефективної особистісної комунікації та соціалізації студента як майбутнього фахівця з вищою освітою” (лекційні теми 2.1, 2.2, 2.3, а також семінарські за цими ж темами).

11. Форми та методи навчання.

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, тренінг-семінари, консультації.**

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації, лекції дискусії.

Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з здобувачами і дає змогу привернути увагу до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогічної форми спілкування особливості розуміння навчального матеріалу. Така форма дає можливість обмірковувати питання, що розглядаються, давати самооцінку рівня своєї підготовки, навчитися самостійно формулювати висновки та робити відповідні узагальнення.

Лекція-дискусія передбачає обговорення дискусійних питань курсу, розкриття різних точок зору щодо обговорюваної проблеми, аналіз різних науково-методичних підходів щодо організації освітнього процесу у сучасній вищій школі, виокремлення їх сильних та слабких сторін, можливостей застосування для підвищення ефективності науково-педагогічної діяльності.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

При проведенні *семінарських занять* передбачено поєднання таких форм і методів навчання як робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічний виступ, групові проекти та кейс-методи.

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (*див. рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

- Виступ за темою *індивідуального завдання* (тематика і критерії оцінювання *див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п. 7.3.*).

- Виступ-інформування за темами семінарських занять.

12. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України» (<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKn1OdfG88Hg8D/view>).

Система оцінювання навчальних досягнень

Вид діяльності аспіранта	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	1	1
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3

Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом			66		64
Максимальна кількість балів:			120		
120:100=1,2. Аспірант набрав X балів; Розрахунок: X:1,2 = загальна кількість балів.					

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються 3 самостійні роботи (завдання до самостійної роботи див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п.7.2.). Критерії оцінювання:

- змістовність – 3 бали
- відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5 балів.

14. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді виконання індивідуальних завдань-кейсів у формі презентації за тематикою самостійного вивчення матеріалу відповідного змістового модуля (5 хв. зі слайдами). Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти:

- Слайди до презентації – 5 балів
- Повнота розкриття теми – 10 балів
- Якість інформації – 5 балів
- Самостійність та креативність – 5 балів

Максимальна кількість балів - 25 балів.

15. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Екзамен.

Відбувається у формі усного іспиту.

16. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю (див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п. 1.1.2).

17. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D		
60-67	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендована література

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти: Історія. Теорія / А.М.Алексюк – К. :Либідь, 1998. – 558 с.
2. Adigüzel Z., Kuloğlu E. Examination of the Effects of Emotional Intelligence and Authentic Leadership on the Employees in the Organizations. *International Journal of Organizational Leadership*. 2019. 8(1). P.13–30.

3. Baruch Alona Forkosh, Arnon Hershkovitz, & Rebecca P. Ang. (2015). "Contemporary Educational
4. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник. / І. С. Булах, Л. В. Долинська. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2002. – 114 с.
5. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посібник для викладачів та аспірантів вузів / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух; Київський лінгвістичний ун-т. – К.: ІНТЕЛ, 1995. – 168с.
6. Грись А. М., Мельниченко О. В. Особливості впливу емоційно-вольової сфери на виконання трудових обов'язків співробітників організації // Science and education: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2021. Pp. 305-312.
7. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів / За заг. ред. О. Г. Мороза. - К.: НПУ, 2003. - 267 с.
8. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи. Підручник. / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – Київ: Каравела, 2008.– 351 с.
9. Програми _трєнінгів з розвитку комунікативності : посібник /автор-уклад._ Н.В. Лук'янчук. Київ : Інформаційні системи, 2012.130 с.
10. Психологічні технології підготовки освітнього персоналу до розвитку організаційної культури в умовах соціальної напруженості: монографія / Л.М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко [та ін.]; за ред. Л.М.Карамушки. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 240 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/712691/>

Додаткова

1. Закон України "Про вищу освіту" // Освіта.– 2016.– 20-27 лютого.
2. Національна Доктрина розвитку освіти // Освіта.– 2002.– 24 квітня – 1 травня.– С. 2-4.
3. Бурдейна Л. Діалогічне спілкування як необхідна умова формування моральної культури студентської молоді / Л. Бурдейна // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – №4. – С.38-46.
4. Галузинский В. М. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні./ В.М. Галузинский, М. В. Євтух.– К.: Інтел, 1995. – 168 с.
5. Головінський І. З. Педагогічна психологія: навч. посібник для вищ. шк. / І. З. Головінський. – К.: Аконіт, 2003. – 288 с.
6. Кудіна В. В. Психологія вищої школи: Курс лекцій. / В. В. Кудіна, В. І. Юрченко. – К.: КСУ, 2004. – 176 с.
7. Ложкін Г.В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. Навчальний посібник. / Г.В. Ложкін, Н. І. Пов'якель.– К.: ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.
8. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи. / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. – К.: НПУ, 2003. – 267 с.
9. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / за ред. акад. Мороза О. Г. – К.: НПУ, 2000. – 337 с.
10. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
11. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: типова навчальна програма і зміст самостійної роботи / Методичні рекомендації для магістрантів і аспірантів. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005. – 44 с.
12. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі./ З. І. Слєпкань.– К.: Вища школа, 2005. – 240 с.

13. Стратегія інтернаціоналізації Національної академії педагогічних наук України на 2021-2025 роки. *Вісник НАПН України*. 2021. 3(1). URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/132/168>
14. Connolly M., James C., Fertig M. The difference between educational management and educational leadership and the importance of educational responsibility. *Educational Management Administration & Leadership*. 2017. 47 (7). P.1-16.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання 1 семестр – екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання

Видом контролю навчальних досягнень аспірантів під час вивчення курсу є екзамен. За результатами роботи на практичних заняттях, виконання завдань для самостійного опрацювання, підготовки та виступу з доповіддю на заняттях, модульних тестів, аспіранти накопичують певну кількість балів, відповідно до якої відбувається оцінювання їх навчальних досягнень, в кінці курсу аспіранти здають екзамен, який сумується з поточною оцінкою і ставиться середній бал.

Побудова програми за блочно-модульною схемою спрямована на максимальну індивідуалізацію процесу навчання. Структура програми дібрана так, щоб надати аспірантам можливість навчатись в індивідуальному темпі та орієнтуватись на певні рівні вимог щодо засвоєння навчального матеріалу.

Контроль знань аспірантів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Навчальна діяльність аспірантів протягом семестру оцінюються за 100-бальною системою. Робота в семестрі поділяється на змістові модулі.